

**Kristův impuls a proud svátého Grálu • Parsifalův
příběh • Kyot • Parsifalovo jméno na zlatě skvoucí
misce
• Hvězdné písmo**

Milí přátelé, dovolte mi učinit na tomto místě jedno doznání. Při duchovně-vědeckém bádání se mi právě při sledování tohoto proudu často takřikajíc ztratila stopa; musel jsem totiž hledat, kde se opět objeví. Mohl jsem předpokládat, že proud Kristova impulsu se objeví jen zvolna, že ani v naší době se ještě plně neobjevil, ale že se může jen ukázat.* Kde se však objeví? To bylo otázkou. Jak opět vystoupí? Jak se opět vynoří? Kde nejprve uchvátí duše tak, že začnou něco z něj pozvedat do vědomí?

Jestliže budete, milí přátelé, sledovat různé výklady v mých knihách a cyklech a povede se vám s těmito výklady stejně jako mně, pak zjistíte, že zejména ve starších částech těchto výkladů patří k tomu nej neuspokojivějšímu to, co jsem řekl ve spojitosti s názvem svátý Grál. Jak říkám, takto se mi při tom vede, a doufám, že

se tak vedlo i dalším z vás. Ne že bych řekl něco, co by nebylo možné obhájit, ale právě když toto konstatuji, cítím neuspokojivost. Musel jsem uvést to, co mohlo být uvedeno s jistotou; neboť častokrát, když jsem pátral po dalším pokračování proudu, o něm jsem nyní mluvil, když jsem pátral po dalším okultním křesťanském vývoji Západu, vynořilo se mi v duši napomenutí: Nejprve musíš přečíst jméno Parsifalovo na jeho pravém místě. A musel jsem si uvědomit, milí přátelé, že

* Rudolf Steiner zde staví proti sobě dva výrazy, které bývají obvykle považovány za synonyma: *objevit se* (erscheinen) a *ukázat se* (sich zeigen); lze to chápat tak, že výrazem *objevit se* má na mysli plné vstoupení do světa jevů, zatímco výrazem *ukázat se* jen částečné objevení se. Anebo lze tuto větu chápat tak, že uvedený proud se zatím plně neobjevil a že se může jen objevit (syn. ukázat) - v budoucnu. (Pozn. překl.)

okultní bádání bývá vedeno zvláštním způsobem. Abychom nebyli sváděni ke spekulování, k tomu, že se vydáme do oblastí, kde by se s okultní pravdou mohla velmi snadno smístit fantazie, býváme v okultním bádání vedeni dlouho, abych tak řekl, ponenáhlu, má-li toto bádání nakonec vynést na světlo světa pravdu, jež nám sama ze sebe může poskytnout určité přesvědčení o své správnosti. Tak jsem se častokrát musel podvolit a čekat s odpovědí na požadavek: Hledej, kde stojí jméno Parsifal!

Dobře vím, milí přátelé, že poté - což všichni znáte z pověsti o Parsifalovi - co se Parsifal vrátil, v jistém ohledu vyléčený ze svých omylů, a našel opět cestu ke svátému Grálu, je mu zde oznámeno, že na této svaté misce se v září zjevilo jeho jméno. Jeho jméno tedy musí stát na této svaté misce. Kde je ale tato svátá miska, kde ji lze nalézt? To byla ta otázka. Člověk je při takovémto okultním bádání často zadržován, takže toho během jednoho dne, během jednoho roku, abych tak řekl, mnoho neudělá, aby spekulací nepřekročil hranice pravdy: člověk je zadržen. Objeví se hraniční kameny. A tak se mi objevovaly hraniční kameny, mezníky, v průběhu té dnes už skutečně dlouhé řady let, kdy jsem hledal odpověď na otázku: Kde najdeš Parsifalovo jméno napsané na svaté misce?

Věděl jsem, že existují všelijaké významy této svaté misky, v níž se nachází hostie, to znamená kolečko, oplatek*. A na svaté misce samotné mělo stát napsáno „Parsifal“. Uvědomil jsem si také, jak hluboce významné je takové místo jako to v Markově evangeliu,

* Oplatek, oplatka - původně jen hostie; teprve později se takto začalo označovat i jiné pečivo. (Pozn. překl.)

ve 4. kapitole, v 11. a 12. a v 33. a 34. verši, kde se praví, že Pán dával mnohé v podobenstvích a teprve postupně tato podobenství vykládal. V okultním bádání je člověk také, a sice často jen v závislosti na tom, k čemu ho vede jeho karma, veden velmi postupně a zvolna. A když se setká s něčím, co se zdá mít souvislost s nějakou věcí, neví, co má jednou v jeho duši z této věci vzejít pod vlivem sil přicházejících ze spirituálního světa. Často ani neví, že něco, čeho se mu dostává z hlubin okultního světa, se týká nějakého problému, který už léta sleduje.

Tak jsem tak docela nevěděl, co s tím, když jsem se ducha norského, severského národa jednou zeptal na Parsifala a on řekl: Nauč se rozumět slovu, které mou silou plynulo do severské pověsti o Parsifalovi: „ganganda greida“ - putující osvěžení - tak nějak! Nevěděl jsem, co s tím. A opět jsem nevěděl, co s tím, když jsem jednou vyšel z chrámu sv. Petra v Římě pod dojmem onoho Michelangelova díla, které najdete hned na pravé straně, pod dojmem **Matky s Ježíšem**, té ještě tak mladě vypadající matky s již mrtvým Ježíšem na klíně. A pod dojmem - to je ono vedení - pohledu na toto umělecké dílo se dostavil, nikoli jako vize, nýbrž jako pravá imaginace z duchovního světa, obraz, který je vepsaný v kronice Akáša a který nám ukazuje, jak Parsifal, poté co poprvé odejde z hradu Grálu, kde se nezeptal na tajemství, která tam panují, potká v lese mladou ženu, jež drží na klíně svého ženicha a oplakává ho. Věděl jsem však, milí přátelé, že tento obraz, ať už je to matka, nebo nevěsta, již zemřel ženich - Kristus bývá často nazýván ženichem - je významný a že souvislost, jež se dostavila vskutku bez mého přičinění, je významná.

Mohl bych vám vypočítat ještě leckterá další znamení, kterých se mi dostalo při mém pátrání po odpovědi na otázku: Kde je na svátém Grálu napsáno jméno Parsifalovo? Vždyť napsáno na něm být muselo, to nám přece vypráví samotná pověst. Stačí, když si jen připomeneme ty nej důležitější rysy

pověsti o Parsifalovi.

Víme, že Parsifala porodila jeho matka Herzeleide, poté co otec odešel na tažení, a že ho porodila za velmi zvláštních okolností, za velkých bolestí a snových zjevení. Víme, že ho pak chtěla uchránit před rytířským výcvikem a rytířskou ctností, že svůj majetek svěřila správci a stáhla se do ústraní, že chtěla dítě vychovávat tak, aby zůstalo vzdáleno od všeho, co v něm ovšem žilo; dítě totiž nemělo být vystaveno nebezpečím, jimž byl vystaven jeho otec. Víme však také, že dítě začalo záhy vzhlížet k veškeré nádhře přírody a že se prostřednictvím výchovy své matky nedozvěděl v podstatě nic, než že panuje Bůh - že dítě pak získalo sklon tomuto Bohu sloužit. Nic o tomto Bohu však nevědělo, a když se jednou setkalo s rytíři, považovalo je za Boha a padlo před nimi na kolena.

Když pak dítě matce prozradí, že vidělo rytíře a že se i ono chce stát rytířem, oblékne mu matka šaškovský šat a pustí ho do světa. Víme, že chlapec odchází, že prožívá mnohá dobrodružství, a víme, že matka později - někdo by to možná označil za sentimentální, má to však ten nejhlubší význam - umírá, neboť má zlomené srdce kvůli ztrátě syna, který se s ní dokonce ani nerozloučil, obrátil se k ní zády a odešel do světa, aby prožíval rytířská dobrodružství.

Víme, že na rozličných cestách, na nichž poznal všelicos o rytířství a rytířské ctnosti a vyznamenal se, přichází k hradu Grálu. Při jiné příležitosti jsem se zmínil, že literárně ještě tak nejlepší ztvárnění Parsifalova příchodu k hradu Grálu nacházíme u Chrétiena de Troyes, tedy u Kristiána z Troyes; jak je zde ztvárněno, že Parsifal po dlouhém bloudění přichází do osamělého kraje, kde najde zpočátku dva lidi: jeden vesluje v člunu, druhý z člunu loví ryby; jak je poté, co se těchto dvou zeptá, upozorněn na krále-rybáře; jak potom krále-rybáře potkává v hradu Grálu. Dále pak, jak mu král-rybář, již letitý muž, který zeslábl, a musí proto prodlévat na loži, předá v rozhovoru meč, který byl darem jeho neteře.

Pak se v sále objeví nejprve panoš, nesoucí kopí, z něhož kane krev - krev stéká až na ruku panoše - a vtom se objeví panna se svátým Grálem, který má podobu misky. Z toho, co je v Grálu, však vychází taková záře, že všechna světla v sále poblednou ve světle svátého Grálu, tak jako Měsíc a hvězdy blednou ve světle Slunce. A pak se dozvídáme, že v tomto svátém Grálu se nachází to, čím se živí starý otec krále-rybáře, nacházející se ve vedlejší místnosti, který nepotřebuje nic z toho, co je tak bohatě prostíráno k hostině, jíž se účastní král-rybář a též Parsifal. Oni se živí pozemskými potravinami. Avšak pokaždé, když je přinášén nový chod - jak bychom dnes řekli - svátý Grál je opět pronášen kolem nich do komnaty otce krále-rybáře, který je starý a dostává potravu jen z toho, co se nachází v Grálu.

Parsifal, jemuž dal Gurnemanz cestou na srozuměnou, že se nemá příliš ptát, se neptá, co znamená miska Grálu - její název samozřejmě neznal. Potom byl uložen na noc, a to - jak se u Kristiána z Troyes výslovně praví - v téže místnosti, v níž se to všechno událo. Předsevzal si, že se druhého dne ráno zeptá; tu však našel celý zámek prázdný, nikdo tu nebyl. Volal, zda mu někdo odpoví. Nebyl tu nikdo. Sám se oblékl. Jen svého koně našel dole připraveného. Domníval se, že společnost vyjela na lov, a chtěl se pustit za nimi, aby se vyptal na div Grálu. Když ale cválal po padacím mostě, začal se most tak rychle zvedat, že kůň musel skočit, aby se zachránil před pádem do hradního příkopu. A Parsifal nenalezl nikoho z celé společnosti, s níž se předešlého dne setkal v hradu.

Kristián z Troyes potom vypráví, jak Parsifal jede dál a v osamělé lesní krajině spatří výjev ženy, oplakávající muže na svém klíně. Je to ona, kdo mu dá nejprve na srozuměnou, že se měl zeptat, že se připravil o prožitek toho, jaký účinek by měla jeho otázka na ona velká tajemství, jež k němu přistoupila. Podle Kristiána z Troyes víme, že prošel ještě leckterým blouděním a že právě o jednom Velkém pátku

přichází k poustevníkovi, který se jmenuje Trevericent; víme, že ho poustevník upozorňuje, jak je proklínán, protože opomenul učinit to, co pro krále-rybáře mohlo působit jako vykoupení: zeptat se na divy hradu. Pak se mu dostává nejednoho ponaučení. Když jsem se ovšem pokusil doprovodit Parsifala k jeho poustevníkovi, odhalila se mi slova, která tak, jak je musím v souladu s duchovně-vědeckým bádáním vyslovit, nejsou nikde zaznamenána, o nichž se však domnívám, že je mohu tvrdit s naprostou pravdivostí. Tato slova na mě udělala hluboký dojem - slova, která starý poustevník pravil Parsifalovi, poté co ho slovy, jakých byl schopen, upozornil na mystérium na Golgotě, o němž toho Parsifal příliš nevěděl, přestože sem přišel na Velký pátek. Pak starý poustevník pravil toto - řeknu to nyní slovy, která jsou pro nás běžná a která jsou co do smyslu naprosto věrná: Pomni, co se událo u příležitosti golgotského mystéria! Pozvedni svůj zrak ke Kristu visícímu na kříži, jenž Janovi pravil: „Od této chvíle je to tvá matka“ - a Jan ji neopustil. Ty však - pravil stařec Parsifalovi - jsi opustil svou matku Herzeleide. Pro tebe sešla se světa!

Úplné souvislosti Parsifal nerozuměl, byla to však slova, která mu byla řečena, abych tak řekl, se spirituálním záměrem, aby v jeho duši působila opět jako obraz, a on tak mohl nalézt karmic- ké vyrovnání za to, že opustil svou matku, právě v obrazu Jana, jenž matku neopustil. To mělo působit v jeho duši.

Pak dále slyšíme, že Parsifal na krátký čas zůstává u poustevníka a potom znovu hledá cestu ke svátému Grálu. A pak Grál nalézá, krátce či bezprostředně před smrtí starého Amfortase, krále-ry- báře. A rytířstvo svátého Grálu, svaté rytířstvo, mu přichází vstříc se slovy: Tvé jméno se zaskvělo v Grálu! Ty jsi budoucí panovník, král Grálu, neboť tvé jméno se zářivě zjevilo ze svaté misky! - Parsifal se stává králem Grálu. Jméno Parsifal je tedy napsáno na svaté, zlatě skvoucí misce, v níž se nachází hostie. Tu je napsáno.

A jelikož mi šlo o to, abych našel tu misku, byl jsem nejprve uveden v omyl, jistou okolností jsem byl, milí přátelé, uveden v omyl. Vždycky - říkám to ve vsí skromnosti, nikoli abych snad vyslovil něco neskromného - vždycky se mi při okultním bádání jevílo jako nutné brát ohled nejen na to, co bezprostředně vyplývá z okultních pramenů, nýbrž jedná-li se o vážný problém, brát ohled na to, čeho dosáhlo vnější bádání. A vůbec se mi zdá, že je dobré, neopomeneme-li při sledování nějakého problému hledat skutečně svědomitě radu u toho, co říká vnější učenost, abychom takříkajíc zůstali na zemi a docela se neztratili ve vzdušných zámcích*.

Tentokrát mě tato exoterní učenost ovšem uvedla v omyl. Právě tím, co přinesla, mě zpočátku - bylo to ovšem již před delším časem - odvedla z pravé cesty. Neboť z tohoto exoterního bádání vyplývalo, že Wolfram z Eschenbachu, když začal komponovat svého *Parzivala* (tak to uvádí ono exoterní bádání), použil podle svých vlastních výroků [dílo] Chrétiena de Troyes a také jistého Kyota. Tento Kyot nemohl být vnějším, exoterním bádáním doložen, a je proto považován za výmysl Wolframa z Eschenbachu, jako kdyby Wolfram z Eschenbachu chtěl najít ještě jiný pramen pro spoustu údajů, které připojuje k těm, jež našel v Chrétienovi de Troyes. Vnější věda je ochotna připustit nanejvýš jednu věc, totiž že onen Kyot byl opisovatelem děl Kristiána z Troyes a že Wolfram z Eschenbachu pak popustil uzdu fantazii a tuto skutečnost poněkud rozvedl.

Vidíte sami, k čemu člověka musí toto vnější bádání přivést. Musí ho přivést k tomu, že víceméně pomine cestu, jež vede přes onoho Kyota, neboť vnější bádání ho v podstatě považuje

* V něm. orig. *Wolkenkuckucksheinv*, původně název města v Aristofanově utopické komedii *Ptáci* (česky překládáno jako Kukačkov, v řeckém originále *Nefelokokkygia*, *Kukačkov v oblacích*)-, v němčině se toto slovo vžilo jako označení pro utopickou společnost či vůbec něco vysněného, i když ani zde není tak docela běžné. (Pozn. překl.)

za výmysl Wolframa z Eschenbachu. V téže době - to jsou opět ony karmické zásahy - kdy jsem byl vnějším bádáním jaksi uveden v omyl, se ke mně dostalo něco jiného. To, co se ke mně dostalo, bych vyjádřil takto (už jsem to častěji popisoval, ve své **Tajné vědě**, v přednáškových cyklech atd.): Poatlantské epochy se po mystériu na Golgotě, po čtvrté poatlantské epoše, vynořují v jistém ohledu tak, jak se odvíjely před tímto mystériem. Takže třetí poatlantská epocha se v jistém ohledu vynořuje nejprve v naší páté kulturní epoše, druhá se vynoří v šesté a první epocha, epocha svátých říšiů, se v sedmém kulturním období vynoří tak, jak jsem to častěji uváděl.

Pak se mi stále jasněji ukazovalo - a je to výsledek bádání mnoha let - že v naší epoše se skutečně pozvedá něco jako Kristovým impulsem prostoupené vzkříšení astrologie třetí poatlantské epochy. Dnes sice musíme ve hvězdách bádát jiným způsobem, než se ve hvězdách bádalo tenkrát, nicméně hvězdné písmo se pro nás musí opět stát něčím, co k nám bude promlouvat. A ejhle, tyto myšlenky o opětovném vynoření hvězdného písma se podivuhodným způsobem asociovaly, spojily s myšlenkami o tajemství Parsifalově. Takže jsem nemohl jinak, než uvěřit, že mají něco společného.

Tu před mou duši, milí přátelé, předstoupil určitý obraz. Ten obraz ve mně vzešel, když jsem se v duchu pokusil doprovodit Parsifala, jak se od Trevericenta opět vydal na cestu k hradu Grálu. Právě toto setkání s poustevníkem nám Christian z Troyes líčí krásným, úchvatným způsobem. Rád bych vám přečetl malý úryvek z pasáže, v níž Parsifal přichází k poustevníkovi:²⁶

Uvolní koně v mírný cval, v
hrudi má lítost, v nitru žal,
z hloubi se mu derou ven,
neb cítí vinu před Bohem.

Tak lesem bloudí nocí, dnem
však náhle z koně sesedne
poustevnu vida, odhodlán
zbroj na zem skládá, vejde
tam.

Ve skromné kapli pokleká.
Muž, jenž se zde zbožně kál,
jej zkroušeného přijímá.
Rytíře nářek objímá,
slzy se mu z očí roní,
ruce sepne, hlavu skloní
a v gestu dětské pokory
promluví, žalu navzdory:

„Kéž Dárce vaší záchrany slyší
mé vroucné vyznání.
Pět let jsem zmámen ke zlu
spěl, bez víry žil, na hříchu
lpěl...“

„Pros Boha, kéž by v pravý čas
k svým zástupům tě vedl zas!
A popravdě mi řekni vše!“
„Byl jsem u krále-rybáře;

Uzřel jsem Grál. I kopí zjev, z
oceli hrotu tekla krev; však
opomněl jsem, zmatený ptát
se, co značí zjevení,

co značí Grál. Od toho dne až
dodneška mi duše schne, jen
úzkost s nouzí se mnou jdou,
smrt by mi byla lepší mzdou!

I na Pána jsem zapomněl,
milosti Jeho vzdálen dlel.“
„Ještě mi prozrad' jméno své.“
„Perceval - tak mne leckdo
zve.“

Tu stařec trpce zasténá (to
jméno totiž dobře zná):
„Chybils, a tvé nevědění
oddalo tě s utrpením.“

A pak se odvíjejí rozhovory mezi poustevníkem a Parsifalem, o nichž jsem předtím mluvil. A když jsem se pak pokusil doprovázet v duchu Parsifala, když po svém pobytu u poustevníka znovu vytáhl za Grálem, často mi bylo, jako kdyby se v duši zaskvělo, jak jede na svém koni ve dne v noci a jak se za dne oddává přírodě a za noci hvězdám, jako by do jeho nevědomí promlouvalo hvězdné písmo a jako by toto hvězdné písmo bylo jen předzvěstí toho, co mu řeklo svaté rytířstvo, které mu vyšlo vstříc od Grálu: „Ze svátého Grálu se zářivě skví tvé jméno.“ Parsifal si však očividně nevěděl rady s tím, co k němu zářilo z hvězd, neboť to zůstalo v jeho nevědomí, a proto to také nelze tak docela vyložit, i když se člověk sebevíc snaží vnořit se do toho duchovně-vědeckým bádáním.

Pak jsem se pokusil ještě jednou se vrátit k onomu Kyotovi, a ejhle: Zvláště jedna věc, kterou o něm říká Wolfram z Eschenbachu, na mě udělala velký dojem a musel jsem ji dát do souvislosti s „ganganda greida“. Samo se to propojilo. A musel jsem to dát také do souvislosti s obrazem ženy chovající na klíně mrtvého ženicha. Bylo to jednou, když jsem - jako bych přitom vůbec nehledal - narazil na slova, řečená Kyotem. Ta slova zněla: „Er jach, es hiez ein dine der grál“ („Řekl, že jedna věc se zvala Grálem“). A pak jsme odkázáni na samotné exoterní bádání o tom, jak přišel na slova „er jach, es hiez ein

dine der grál“. Dostala se mu do rukou kniha od Flegetanise ze Španělska.²⁷ Je to astrologická kniha. Bezpochyby si můžeme říci: Kyot je dokonce tím, kdo z podnětu Flegetanise - z podnětu toho, koho nazývá Flegetanise a v kom ožívá něco ze znalosti hvězdného písma - kdo tedy z podnětu této znovu oživší astrologie vidí onu věc zvanou Grál. Nyní jsem věděl, že Kyota nelze opominout, že právě on odkrývá důležitou stopu, budáme-li duchovně-vědeckým způsobem: že tedy přinejmenším viděl Grál.

Kde tedy je Grál, který dnes musí být nalezen tak, že na něm stojí jméno Parsifalovo, kde ho lze nalézt?

Nuže, vidíte, že v průběhu bádání se mi ukázalo, že ho musíme hledat v hvězdném písmu, nejprve tedy to jméno. A jednoho dne, který musím považovat za den pro mne zvláště významný, se mi pak ukázalo, kde je třeba hledat tuto zlatě skvoucí misku v její realitě; především tak, že jsme jejím prostřednictvím, tam, kde se vyjadřuje svým symbolem v hvězdném písmu, vedeni k tajemství Grálu. A tu jsem v hvězdném písmu spatřil to, co může vidět každý - jenomže zprvu nenajde tajemství té věci. Jednoho dne, když jsem vnitřním zřením sledoval zlatě skvoucí měsíční srpek, objevivší se na obloze, mi totiž svitlo, že temný Měsíc je v něm matně viditelný jako velký kotouč, takže fyzickým, vnějším způsobem vidíme zlatě skvoucí Měsíc - ganganda greida, putující posilnění - a v něm velkou hostii, temný kotouč, to, co z Měsíce nevidíme, díváme-li se jen povrchně, a co vidíme, podíváme-li se důkladněji.

Pak totiž vidíme temný kotouč, a na měsíčním srpku nádhernými literami okultního písma - jméno Parsifalovo! To především, milí přátelé, bylo hvězdné písmo. Neboť vskutku, viděno v pravém světle, vzejde z tohoto čtení hvězdného písma pro naše srdce a naši mysl něco - byť třeba ještě ne všechno - z Parsifalova tajemství, z tajemství svátého Grálu. Co vám k tomu mám ještě krátce naznačit, to se vám pokusím říci zítra.

R. Steiner: Christus und die geistige Welt. Von der Suche nach dem heiligen Grál. GA 149. Přednáška z 1. ledna 1914, Lipsko, str. 81nn.